

"Kara i zbrodnia":

Zaufanie i konsekwencje jego nadużycia w USA i w Polsce

Marek J. Drużdżel

University of Pittsburgh

School of Information Sciences
and Intelligent Systems Program

marek@sis.pitt.edu

<http://www.pitt.edu/~druzdzel>

Politechnika Białostocka

Wydział Informatyki

m.druzdzel@pb.edu.pl

<http://www.wi.pb.edu.pl/~druzdzel/>

Spotkanie jest współfinansowane ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Projektu Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki "Podniesienie potencjału uczelni wyższych jako czynnik rozwoju gospodarki opartej na wiedzy"

Problem

Przybyszm z wielu krajów świata, a w szczególności z USA oraz z Europy Zachodniej rzuca się w oczy ogromna różnica w podejściu władzy do obywatela i pracownika. W Polsce (a więc również na Politechnice Białostockiej!) aby załatwić jakąkolwiek sprawę, potrzebujemy wielu formularzy, podpisów i pieczętek. Przy głębszym zastanowieniu się, jest oczywistym, że u podłoża tego mechanizmu leży **brak zaufania do petenta, który musi udowodnić a-priori, że jest uczciwy** i że to co stwierdza jest najprawdziwszą prawdą, potwierdzoną urzędowo zbiorem podpisów i pieczętek. **Godzi to w rzymską zasadę domniemania dobrej wiary** (łac. *praesumptio boni viri*) i jej prawnej konsekwencji, a więc zasady "niewinny, chyba że udowodniono mu winę", leżącej u podstaw współczesnych państw prawa.

Przewrotne spojrzenie na konsekwencje złamania zasady domniemanej niewinności prowadzi do obserwacji, że kara wymierzana jest przed popełnieniem wykroczenia. Gehenna zbierania podpisów i pieczętek niejednokrotnie sprawia, że z gruntu uczciwa osoba decyduje się na popełnienie wykroczenia lub na (najczęściej niewinne) mijanie się z prawdą, a więc zmianę daty, podpisywanie za kogoś, naciąganie prawdy, itd. Władze nie mają i tak praktycznej możliwości zapewnienia, aby składanie podpisu i uprawomocnienie go pieczątką gwarantowało prawdę. Oprócz tego, **nie ma dowodów na to, że papiery, pieczętki i podpisy czynią społeczeństwo uczciwszym**. Moim zdaniem jest wręcz odwrotnie! Mamy więc paradoksalną sytuację, w której kara powoduje zbrodnię. Konsekwencją takiego postawienia spraw na głowie jest, oprócz poważnego utrudniania życia uczciwym obywatelom, demoralizacja społeczeństwa. Spotkanie chciałbym poświęcić dyskusji na temat, czy można inaczej i od czego można/trzeba zacząć?

Parę przykładów

- Aż prosi się o czwarty podpis, potwierdzający, że moje uprzednie trzy podpisy są autentyczne 😊
- Po co to wszystko?
- Dlaczego nie ma na tym formularzu ani jednej pieczętki 😊?

Karta dyplomowa		
POLITECHNIKA BIAŁOSTOCKA	Wydział Informatyki	Nr albumu studenta 65910
		Rok akademicki 2011/2012
		Kierunek studiów informatyka
Katedra Oprogramowania	II stopnia poinżynierskie	Specjalność inżynieria oprogramowania
Cezary Bojko		
Temat pracy dyplomowej: Obiektowe sieci bayesowskie		
Zakres pracy :		
1. Zaprojektowanie architektury implementacji obiektowych sieci bayesowskich na bazie zwykłych sieci bayesowskich 2. Implementacja obiektowych sieci bayesowskich na bazie istniejącego pakietu do sieci bayesowskich 3. Weryfikacja zaproponowanej architektury na prostym praktycznym przykładzie		
dr hab. inż. Marek Drużdżel		prof. dr hab. Leon Bobrowski
 podpis promotora		 podpis kierownika katedry
31.10.2010	30.06.2012	
Data wydania tematu pracy dyplomowej - podpis promotora	Regulaminowy termin złożenia pracy dyplomowej	Data złożenia pracy dyplomowej - potwierdzenie dziekanatu
Ocena promotora	 Podpis promotora	
Imię i nazwisko, stopień/ tytuł recenzenta	Ocena recenzenta	Podpis recenzenta

Parę przykładów

Nazwa komórki	Data	Dzielnica i podpis
✓ Komórka organiz. zatrud. prac. (bezpośredni przełożony)		WYDZIAŁU INFORMATYKI <i>[Signature]</i>
✓ Sekcja Plac i Ubezpieczeń Społecznych (bud. Rektoratu pok. 41)	M 07	dr hab. Leona Horowska prof. nzw. ds. plac i ubezpieczeń społecznych <i>[Signature]</i>
✓ Dział Nauki (dotyczy nauczycieli akadem.) (bud. Rektoratu pok. 5c)		<i>[Signature]</i> Czesława Kapturek
Sekcja Materialowo-Majątkowa (bud. Rektoratu pok. 32)		
✓ PZU (bud. Rektoratu pok. 38)		
Związki Zawodowe		
Biblioteka (bud. Wydz. Mechanicznego)		
✓ BHP 9765 (Hotel Asystenta wejście od ul. Zwierzynieckiej)		SPECJALISTA w Zespole Samodzielnych Stanowisk d/s BHP <i>[Signature]</i>
PKZP (bud. Rektoratu pok. 2c)		inż. Stanisław Słowikowski
Hotel Asystenta		
✓ Dział Spraw Personalnych (sprawy socjalne) (Hotel Asystenta)	18.06.07 r.	SAMODZIELNY REFERENT ds. personalnych <i>[Signature]</i> Jolanta Cukaszuk

„Obiegówka”, t.j. taki dokument, który zmusza nas do biegania (chyba dla zdrowia)

Parę przykładów

- Ten dokument prawdopodobnie miał na celu zapobieżenie defraudacji przez mnie PLN 150, przeznaczonych na zakup czajnika.
- Proszę zwrócić uwagę na pięć podpisów, zapewniających, że ja rzeczywiście kupię czajnik (cóż ci ludzie mogą o tym wiedzieć i jaką oni mogą dać gwarancję, że ja rzeczywiście potrzebuję czajnika i że go kupię?).
- Ewentualna defraudacja funduszy z mojej strony oczywiście spowodowałaby natychmiastowe zwolnienie wszystkich czterech osób świadczących za mnie, łącznie z kwestorem PB 😊.

POLITECHNIKA BIAŁOSTOCK

Nr rej. wniosku
27/117/D/18/20

WNIOSEK O ZAKUP Wzrost nr 2

1. Jednostka organizacyjna uczelni *Wydział Informatyki*

1.1. Wnioskodawca *prof. Marek Dziudziel* tel. *5777*

1.2. Przedstawiciele do kolizji przetargowej tel.

2. PRZEDMIOT ZAMÓWIENIA *Najnik* - określono na okres *czerwiec* 2008.
(Szczegółowy opis zawierają załączniki do wniosku)

3. Merytoryczne uzasadnienie celowości dokonania zakupu *prof. najnika na wyposażenie pola.*
(Szczegółowy opis w załączniku do wniosku)

3.1. Termin realizacji zamówienia: *czerwiec* 2008.

4. Szacunkowy koszt zamówienia (brutto): *150,00* zł
słownie *sto pięćdziesiąt złotych*

Ustalenia szacunkowego kosztu zamówienia dokonano w dniu *02.06.2008r.*

4.1. Źródło finansowania oraz zgodność z planem rzeczowo-finansowym
Świadczenia dydaktyczne Wydziału Informatyki

Podpis wnioskodawcy *[Podpis]* Podpis kierownika pracy (naukowo-badawczej) *[Podpis]* Data *4/6* 2008. Pieczęć i czytelny podpis kierownika (lub osoby upoważnionej) *[Pieczęć]*

Załączniki do wniosku *załącznik 2A*

5. Potwierdzenie pokrycia finansowego ze środków na prace naukowo-badawcze oraz zgodności z planem
Data ____ 2008 r. Podpis kierownika Działu Nauki (lub osoby upoważnionej)

6. Kontrasygnała finansowa (uwagi) *75* Data *Dec 6 2008* Podpis KWESTORA (lub osoby upoważnionej) *[Podpis]*

Podpis Rektora / Przewodniczącego Wydziału Informatyki (lub osoby upoważnionej) *[Podpis]*
Prof. Zenon Sosnowski

Parę przykładów

**Własnoręczny podpis Rektora PB na legitymacji służbowej:
Czemu to służy (oprócz wartości kolekcjonerskiej, tzn.
zaszczytu posiadania autografu Rektora PB)?**

Składanie wniosków o granty

- **Senat musi zatwierdzić wniosek – po co?**
- **Dyrektor Działu Nauki PB potrzebuje tłumaczenia listu z języka angielskiego na język polski (być może tłumaczenia przysięgłego 😊?). Czy nie może przeczytać w orginale?**

Parę przykładów

- Procedura ubiegania się o pracę wydaje się być absurdalna, tak jakby od początku chciano zwrócić uwagę przyszłego pracownika aby lepiej był pokornym
- W momencie podpisania umowy pracownik powinien otrzymać kopie, a więc pierwszy powinien podpisać się pracodawca
- Niektórzy wymagają pisemnego udokumentowania wszystkiego (np. przy ocenie działalności, w sytuacjach absurdalnych, takich jak bycie mentorem w konkursie Imagine Cup)

Biurokracja a uczciwość i honor

- Prezydent RP pozostaje prezydentem, nawet jeśli wykazuje mu się kłamstwo
- Minister pozostaje ministrem po bardzo poważnym podejrzeniu o korupcję
- Podejrzewam, że ze społeczną akceptacją lub przynajmniej z bezsilną tolerancją spotyka się przedkładanie (przez kolegów) interesów własnych nad interes Uczelni czy też Wydziału
- ...

Biurokracja a kłusownictwo

Z jednej strony w Polsce jest egzamin na kartę wędkarską (obowiązkowy i płatny!), a z drugiej kwitnie zarówno kłusownictwo jak i łamanie przepisów

„Sciąganie” i ogólnie nieuczciwość na zajęciach

Temat pierwszego z naszych spotkań 😊

<http://oncampus.macleans.ca/education/2010/09/29/teaching-plagiarism/>

Biurokracja a konflikt interesów

- **Żadna pieczętka nie zrobi z kogoś uczciwego człowieka**
- **Żadna pieczętka nie usunie konfliktu interesów jeśli on ma miejsce**
- **Nepotyzm i „kolesiowanie” mogą być usankcjonowane pieczętkami i odbywać się w pełnym majestacie prawa**

Co jest tego powodem?

To nie są „przepisy unijne” (ulubiona wymówka polskich „urzędasów”). Nikt w tzw. „starej Unii” nie robi takiej karuzeli z papierami, formularzami i podpisami jak robimy to w Polsce. Życie w Niderlandach i we wszystkich krajach Europy, w których byłem, jest co najmniej znośne.

Uwarunkowania historyczne

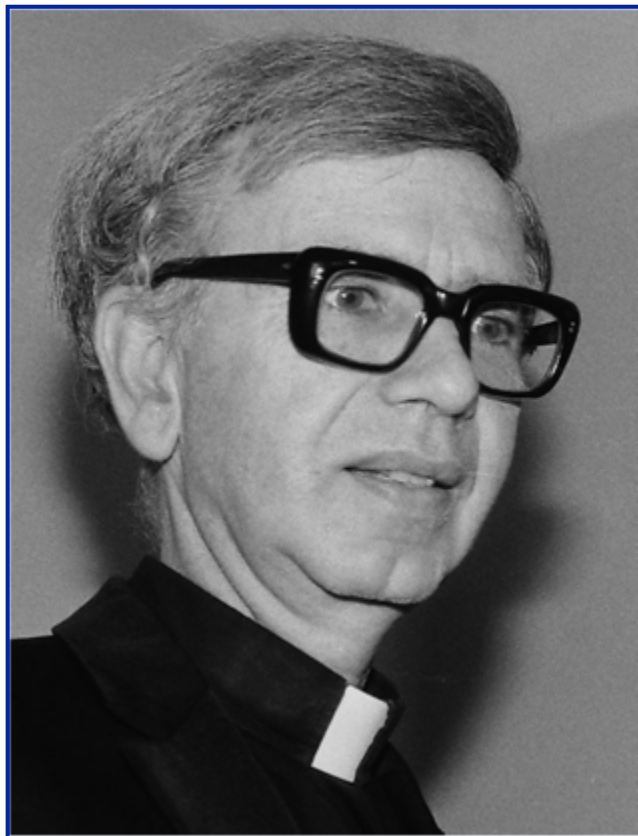

Czasami społeczeństwo nie
zdaje sobie sprawy, że można
inaczej ☹

<http://www.beatbureaucracy.org/quotations-about-bureaucracy.php>

Uwarunkowania historyczne

**Kazanie ks. Tadeusza Dajczera „Pustynia”
(motyw pojawia się również w jego książce)**

**Mówiąc o tzw. cywilizowanych
społeczeństwach: „Dla niektórych cnota
jest permanentnym brakiem okazji”**

<http://frboleslav.eu/page2.html>

Konsekwencje braku zaufania

W krajach, w których ludzie nie mają do siebie zaufania, ciężko jest rozwijać ekonomię (i chyba ogólnie robić cokolwiek)

http://www.ted.com/talks/lang/en/paul_zak_trust_morality_and_oxytocin.html

Fotografia autorska, Indie 2007

Ale można też inaczej

**Zwolnienie operatora komputerowego za picie alkoholu w pracy
(Wydział Elektroniki, Politechnika Warszawska, ok. 1978)**

Co robić?

Walczyć z problemem na każdym kroku, wytykać absurd, żądać uproszczenia procedur.

Sprawiać, że nieuczciwi ponoszą konsekwencje ich nieuczciwości (w imię tego aby nie cierpieli niewinni).

„Ryba psuje się od głowy”: Pamiętajmy o problemie i reagujmy na niego na każdym kroku, a szczególnie gdy jesteśmy decydentami (czyli gdy to od nas zależy czy coś się zmieni)!

Co robić?

O nierządne królestwo i zginienia bliskie,
Gdzie ani prawa ważą, ani sprawiedliwość
Ma miejsca, ale wszystko złotem kupić trzeba!
Jeden to marnotrawca umiał spraktykować,
Że jego wszeteczeństwa i łotrowskiej sprawy
Od małych aż do wielkich wszyscy jawnie bronią,
Nizacz prawdy nie mając ani końca patrząc,
Do którego rzeczy przyść za ich radą muszą.
Nie rozumieją ludzie ani się w tym czują,
Jaki to wrzód szkodliwy w rzeczypospolitej
Młódź wszeteczna: ci cnocie i wstydowni cenę
Ustawili; przed tymi trudno człowiekiem być
Dobrym; ci domy niszczą, ci państwa ubożą,
A rękę, że i gubią (Troja, poznasz potym!),
A przykładem zaś swoim jako wielką liczbę
Drugich przy sobie psują.

<http://wolnelektury.pl/katalog/lektura/odprawa-poslow-greckich.html>

Co robić?

Henryk Sienkiewicz „Legenda żeglarska”

<http://literat.ug.edu.pl/hsnowel/004.htm>

